

Les 2a

Opstekers!

Voorbeeldles
SO/Midden/Bovenbouw/Blok 1
 We horen bij elkaar
 Les 2 a+b: Opstekers!

205

Doel blok 1:	Groepsvorming en een positief sociaal klimaat, waar leerlingen zich mede verantwoordelijk voor voelen.
Leskern:	De leerlingen herkennen opstekers en afbrekers
Woordenschat:	<i>de opstecker, de afbreker</i>
Materiaal:	Illustraties OPSTEKER en AFBREKER Mooie sjaal

Vorbereiding

Maak een kopie van de illustraties OPSTEKER en AFBREKER.
 Bereid de rollenspelen voor met een collega of een leerling.

Wat gaan we doen?

Hieronder vindt u een voorstel voor de les. Voel u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

- Binnenkomer
- Wat gaan we doen?
- Een nieuwe sjaal
- Afsluiter

Binnenkomer

Wat is er veranderd?

Ga met de leerlingen in de kring zitten. Vertel: *'Ik ga zo naar de gang en ik verander dan iets aan mijzelf. Dan kom ik terug en mogen jullie raden wat anders is. Kijk nu eerst goed hoe ik er uit zie.'* Geef de leerlingen de tijd om te kijken, verdwijnt vervolgens even naar de gang en verander iets aan uzelf (bijvoorbeeld bril af, haar anders, vest dicht of schoenen uit). Ga de klas weer in en laat de leerlingen raden. Vraag een leerling ook iets aan zichzelf te veranderen.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Geef aan op welk gebied er iets veranderd mag worden. Bijvoorbeeld: we veranderen iets aan ons haar.
- ↑ Vraag een leerling te vertellen wat er veranderd is.

Neem met de leerlingen de les door

- Haal voorafgaand aan het doornemen van de les kort terug wat er de vorige les aan de orde is geweest.
- Leg kort de les uit: *'Wat gaan we doen?'*
- Geef ruimte voor reacties van de leerlingen.

Een nieuwe sjaal

Hang samen met de leerlingen het logo van blok 1 op het prikbord en vertel hoe het blok heet.

Introduceer de begrippen opstecker en afbreker, gebruik ongeveer de volgende opbouw:

1. Rollenspel opstecker

- Speel samen met een collega of leerling het volgende rollenspel: u komt de klas binnen met een mooie nieuwe sjaal om. U laat zien dat u er erg blij mee bent. Uw medespeler kijkt naar u en zegt iets als: *'Wauw, wat een prachtige sjaal, je ziet er echt heel mooi uit.'* U laat zien dat u erg blij bent met deze opmerking. U zegt: *'Dank je wel voor deze mooie opstecker. Ik merk dat ik hier heel erg blij van word.'*
- Vat samen: *'Een opstecker is iets aardigs zeggen tegen iemand anders. Na een opstecker voel je je blij, gelukkig en soms verlegen. Dat is leuk'*
- Laat de illustratie OPSTEKER aan alle leerlingen zien.

2. Rollenspel afbreker

- Vertel uw klas: *'Let op, we gaan nu iets doen wat niet zo leuk is. Kijk maar goed.'*
- U speelt samen met een collega of een leerling het volgende rollenspel: U komt de klas binnen met dezelfde mooie nieuwe sjaal om. U laat zien dat u er erg blij mee bent. Uw medespeler kijkt naar u en zegt iets in de strekking van: *'Wat een lelijke sjaal, zeg, die staat je echt niet mooi.'* U laat door uw reactie zien dat u hier verdrietig van wordt. U zegt: *'Jij geeft me een afbreker en nu voel ik me rot en verdrietig.'*
- Vat samen: *'Een afbreker is iets onaardigs tegen iemand zeggen. Na een afbreker voel je je vervelend, verdrietig, boos of stom. Dat is niet leuk.'*
- Laat de illustratie AFBREKER aan alle leerlingen zien.

Laat de illustratie OPSTEKER aan de klas zien. Vertel: *'Opstekers zijn fijn. We gaan elkaar veel opstekers geven op school.'* Laat de illustratie AFBREKER zien. Vertel: *'Afbrekers zijn niet fijn. We proberen elkaar geen afbrekers te geven op school.'*

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Benadruk dat het gaat om een rollenspel, het is alsof, 'voor de nep'.
- ↓ Het kan zijn dat een leerling iets te enthousiast wordt naar aanleiding van het rollenspel over afbrekers. Maak er geen toestand van, het gaat om bewustwording en niet om bestraffing.
- ↑ Wie heeft zelf wel eens een opstecker aan iemand gegeven? Wat voor opstecker was dat? Wat zei je? Hoe vond degene aan wie je de opstecker gaf dat?
- ↑ Wie heeft zelf wel eens een afbreker aan iemand gegeven? Wat voor afbreker was dat? Wat zei je? Hoe vond degene aan wie je de afbreker gaf dat?
- ↑ Nodig leerlingen uit om zelf een opstecker te geven aan een medeleerling.

Afsluiter

Volg de leider (geluiden)

Ga in de kring zitten, maak een geluid en stimuleer de leerlingen om u na te doen.

Doe dit met een paar geluiden.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Leerlingen die terughoudend zijn in het nadoen krijgen de gelegenheid om te kijken en te luisteren. Herhaal de activiteit de komende weken regelmatig zodat leerlingen gewend raken aan de bedoeling.
- ↓ Maak na afloop van de afsluiter gebruik van het pictogram KLAAR om het einde van de les aan te geven.
- ↑ Een leerling de leider laten zijn en een paar geluiden voor laten doen.

Les 2b

Opstekers!

207

- Doel blok 1:** Groepsvorming en een positief sociaal klimaat, waar leerlingen zich mede verantwoordelijk voor voelen.
- Leskern:** De leerlingen herkennen opstekers en afbrekers
- Woordenschat:** *de opstecker, de afbreker*
- Materiaal:** Pictogrammen OPSTEKER en AFBREKER
Voor iedere leerling een kopie van de illustratie OPSTEKER
Mooie kleur pen of stift
Eventueel: stickertjes
Eventueel: een fototoestel

Vorbereiding

- Maak voor alle leerlingen een kopie van de illustratie OPSTEKER.

Wat gaan we doen?

Hieronder vindt u een voorstel voor de les. Voel u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

- Binnenkomer
- Wat gaan we doen?
- Wij geven opstekers
- Afsluiter

Binnenkomer

Wat is er veranderd?

Ga met de leerlingen in de kring zitten. Vertel: *'Ik ga zo naar de gang en ik verander dan zo iets aan mijzelf. Dan kom ik terug en mogen jullie raden wat anders is. Kijk nu eerst goed hoe ik er uit zie.'* Geef de leerlingen de tijd om te kijken, verdwijnt vervolgens even naar de gang en verander iets aan uzelf (bijvoorbeeld bril af, haar anders, vest dicht of schoenen uit). Ga de klas weer in en laat de leerlingen raden. Vraag vervolgens een leerling ook iets aan zichzelf te veranderen op de gang.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Geef aan op welk gebied er iets veranderd mag worden. Bijvoorbeeld: we veranderen iets aan ons haar.
- ↑ Vraag een leerling te vertellen wat er veranderd is.

Neem met de leerlingen de les door

- Haal voorafgaand aan het doornemen van de les kort terug wat er de vorige les aan de orde is geweest.

- Leg kort de les uit: 'Wat gaan we doen?'
- Geef ruimte voor reacties van de leerlingen.

Wij geven opstekers

- Herhaal kort de rollenspelen uit de vorige les over opstekers en afbrekers.
- Vertel dat de leerlingen elkaar allemaal opstekers gaan geven.
- U laat de illustratie OPSTEKER zien.
- Laat de groep voor iedere leerling om beurten een opstecker bedenken.
- Schrijf voor iedere leerling met een mooie kleur pen of stift een opstecker op een kopie van de illustratie OPSTEKER, schrijf de naam van de leerling erbij.
- Op het moment dat een leerling een opstecker krijgt, maakt u van deze leerling een foto.
- U benoemt steeds weer waaraan u kunt zien dat de leerling blij is van de opstecker.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveaunderschillen

- ↓ Benadruk dat je een opstecker niet alleen kunt zeggen, maar ook kunt laten zien. Laat leerlingen die het lastig vinden om een opstecker te formuleren, bijvoorbeeld een mooi dingetje of een stickertje plakken op het papier met de illustratie.
- ↑ Schakel leerlingen die goed kunnen schrijven in om voor andere leerlingen opstekers op te schrijven.
- ↑ Vraag leerlingen om te vertellen hoe ze zich voelen als ze een opstecker hebben gekregen.

Na de les

Hieronder vindt u activiteiten waarmee u de kennis en vaardigheden uit deze les in de praktijk brengt.

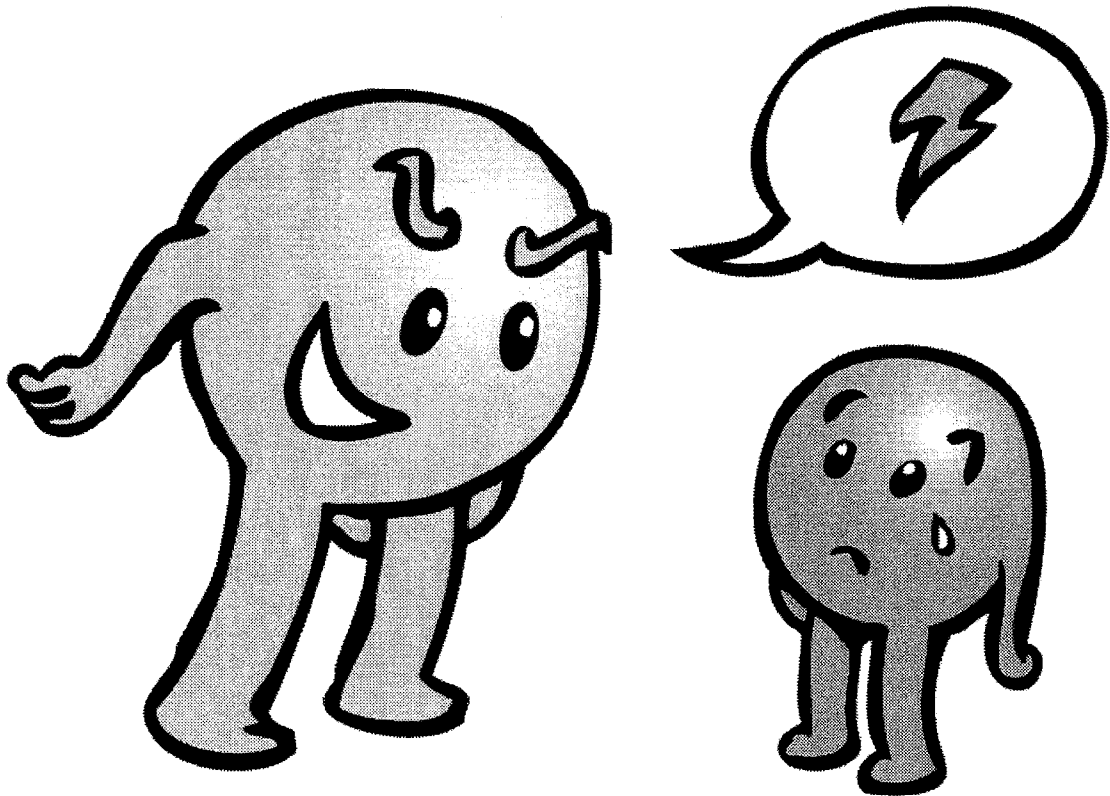
Medewerker

- Geef zelf veel opstekers aan de leerlingen.
- Gebruik de term opstecker heel regelmatig en ga in op het effect (ontvangen van opstekers). Ga kort in op afbrekers wanneer die gegeven worden in de klas. Benoem een afbreker wanneer u die signaleert, maar maak er geen toestand van. Het gaat om een bewustwording en niet om een bestraffing. Oefenen met het omgaan met afbrekers kan van belang zijn, want leerlingen worden er waarschijnlijk regelmatig mee geconfronteerd, ook in relatie tot hun beperking.
- Kies een routine om te stimuleren dat leerlingen elkaar opstekers geven. Bijvoorbeeld:
  - Stel de 'leerling van de dag' in. Plak een foto van de leerling op het pictogram van de opstecker. Bedenk samen met de klas opstekers voor deze leerling. Geef deze opstekers aan het eind van de dag mee naar huis, zodat de ouders het ook kunnen lezen. Iedere dag is er een andere leerling aan de beurt.
  - Organiseer regelmatig een opsteckerkring, waarbij alle leerlingen een opstecker krijgen en gestimuleerd worden om elkaar een opstecker te geven. Kondig de opsteckerkring vooraf aan.

Ouders

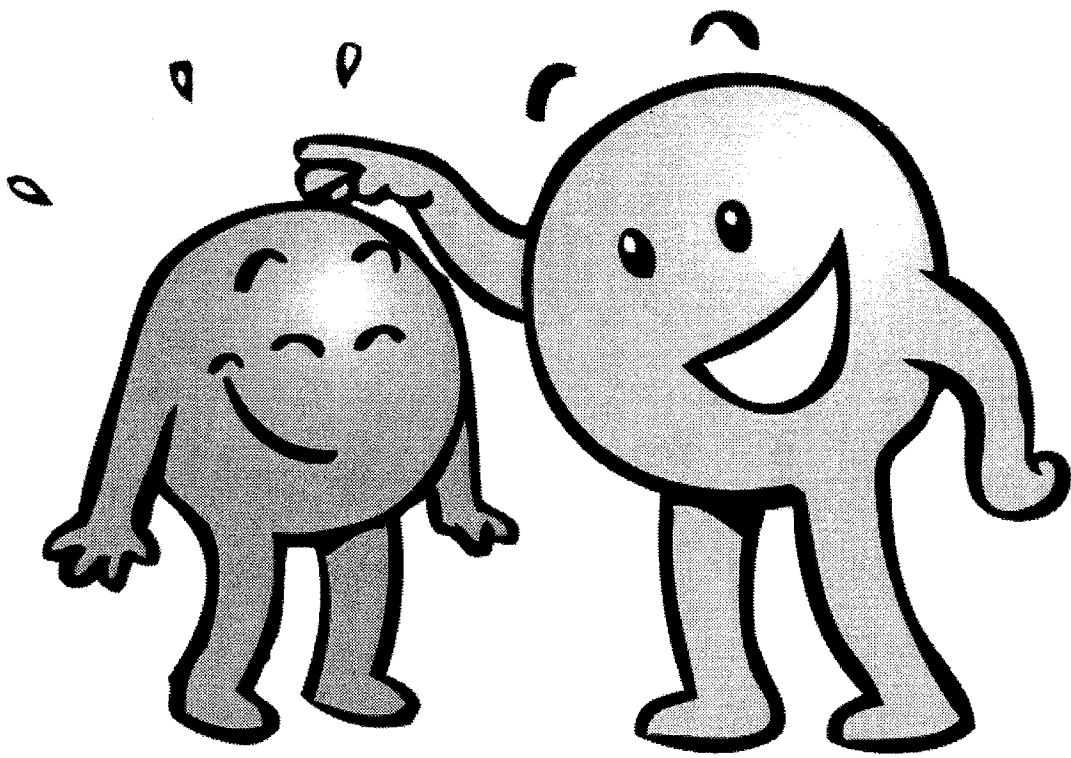
Geef aan het eind van de dag een opstecker op een briefje mee naar huis zodat de ouders dit ook kunnen lezen.

Afbreker

Opsteker

